

Duizenden middelenkasten opgeschoond

Veel agrarische ondernemers zitten met restanten van bestrijdingsmiddelen in hun maag. Zij willen hier graag vanaf. Daarom organiseert CLM Onderzoek en Advies 'bezemacties'. Agrariërs kunnen tijdens zo'n actie laagdrempelig, kosteloos, anoniem en verantwoord hun restanten meegeven aan een erkende afvalinzamelaar. Hiervan wordt massaal gebruik gemaakt. Sinds de start in 2008 is al zo'n 165.000 kilo restanten van gewasbeschermingsmiddelen afgevoerd.

JOOST LOMMEN, MARGOT VEENENBOS EN ALICE BLOK

Agrariërs kunnen om verschillende redenen restanten van gewasbeschermingsmiddelen in hun kast hebben staan, die niet meer gebruikt worden. De ondernemer vertrouwt bijvoorbeeld de werking niet, omdat de temperatuur in de kast onder het vriespunt is geweest. Of de ondernemer is overstapt op een andere teelt, waarvoor het middel geen toelating heeft. Een derde reden kan zijn dat een middel generiek niet meer toegelaten is door het College voor de Toelating van Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden (Ctgb) en de daarbij horende opgebruiktermijn verstreken is. Ook neemt bij een bedrijfsovername de nieuwe eigenaar weleens de middelen van de oude eigenaar over, die vervolgens in de kast blijven staan.

Hoge drempel

Het opruimen van de middelenkast wordt soms uitgesteld vanwege het ontbreken van een laagdrempelige afvoerroute. Agrariërs kunnen tegen betaling (circa € 70,- voorrijkosten plus een vast bedrag per kilogram) restanten van gewasbeschermingsmiddelen

"Tijdens de actie wordt alles uit handen genomen. Ik ben mooi van mijn overtollige producten af: deze zijn netjes door de afvalinzamelaar opgehaald."

Bloementeler Prakken, Friesland

inleveren bij een erkende afvalinzamelaar. Sommige gemeenten nemen ook restanten van agrarische ondernemers aan, de meeste gemeentelijke milieustraten doen dit echter niet. Ondernemers vinden daardoor de drempel om restanten af te voeren vaak te hoog, met als gevolg dat restanten in de middelenkast blijven staan. Een bezemactie faciliteert een laagdrempelige, anonieme en kosteloze afvoer van restanten.

Waterkwaliteit

Als restanten van gewasbeschermingsmiddelen aanwezig blijven op het bedrijf, is er een risico dat zij, bijvoorbeeld bij een calamiteit, lekken naar het oppervlakte- en grondwater. Met het oog op de bescherming van de waterkwaliteit, lieten meerdere pro-

vincies, waterschappen en drinkwaterbedrijven één of meerdere bezemacties in hun werkgebied uitvoeren. Van een aantal afgevoerde stoffen geldt dat de waternormen overschreden worden. Sinds 2018 stelt de gewasbeschermingsmiddelenindustrie, verenigd via de Stichting Restanten Landbouwbestrijdingsmiddelen (STORL), een vergoeding beschikbaar voor een deel van de afvoerkosten van eenmalige acties zoals de bezemactie. Het grootste deel van de kosten wordt betaald door provincies, waterschappen en drinkwaterbedrijven. Brancheverenigingen en gewasbeschermingsdistributeurs ondersteunen de acties door hun leden en klanten te informeren over bezemacties.

Hoe werkt de actie?

CLM Onderzoek en Advies voert de bezemacties uit. In de aanmeldperiode valt bij alle agrariërs uit het actiegebied een brief op de mat met de aankondiging. Zij kunnen zich gedurende twee maanden online aanmelden via bezemdoordemiddelenkast.nl. De agrariër kan aangeven wie zijn vaste

Resultaten Bezemacties 2008-2020

	Drenthe	Zuidert	SW Brabant	Zuidert Aardbeienteelt	Greenport regio Boskoop	Zeeland	Drenthe	Limburg	Gelderland-Oost	Zeeland	Gelderland	Flevoland	Rijnland	Hollands Noorderkwartier	Stichtse Rijnlanden	Noord-Brabant	Friesland	Totaal
Periode	2008	2013	2014	2015-2016	2017-2018	2018-2019			2020			Totaal						
Kilo's afgevoerd	8.141	1.072	741	738	2.000	13.442	10.717	18.308	9.673	7.743	13.412	20.701	8.864	7.392	3.518	36.768	5.725	165.437
Aantal deelnemers	378	96	88	25	200	398	444	688	374	425	505	523	480	188	166	1.259	144	6.215
Kilo's per deelnemer*	22	11	8	30	10	34	24	27	32	30	32	40	19	46	21	37	44	28

*Op basis van de bedrijven die daadwerkelijk middelen af te voeren hadden (sommige deelnemers hadden de middelenkast volledig op orde).

“We hebben als leverancier meegedaan aan de bezemactie omdat we het belangrijk vinden dat oude gewasbeschermingsmiddelen op de juiste manier worden afgevoerd. Bovendien is het een mooie service aan onze klanten”.
Arjen Bijlsma – Hoogland B.V.

gewasbeschermingsadviseur is. De adviseurs ontvangen de aanmeldingen van CLM en leggen de bedrijfsbezoeken af. Tijdens dit bedrijfsbezoek nemen agrariër en leverancier samen de middelen in de kast door; niet-toegelaten of verouderde middelen worden geïnventariseerd en apart gezet. Afhankelijk van de insteek van de actie kunnen deze restanten vervolgens; 1) worden opgehaald door een erkend afvalinzamelaar of 2) door de agrariër worden ingeleverd bij de milieustraat of een ander inleverpunt.

Bezemacties in cijfers

De eerste actie werd in 2008 in de provincie Drenthe gehouden door CLM Onderzoek en Advies en Delphy. Sinds die tijd zijn zeventien acties georganiseerd (zie tabel 1). In totaal hebben 6.215 agrariërs aan de acties meegedaan, die gemiddeld een kleine 30 kilo aan restanten inleverden. De grootste actie vond in 2020 plaats in Brabant. Tijdens deze actie hebben maar liefst 1.259 agrariërs hun middelenkasten opgeruimd. De kleinste actie was specifiek voor aardbeientelers in Zundert en vond plaats in 2014; hier deden 25 telers aan mee. De recentste vond afgelopen voorjaar plaats in Friesland en telde 144 deelnemers, die gemiddeld 44 kg per bedrijf inleverden.

Tijdens de acties worden allerlei verschillende gewasbeschermingsmiddelen opgehaald, van fungiciden tot kiemremmers. Van sommige middelen verloopt de toelating in het jaar van de actie en besluit de agrariër het middel bij voorbaat af te voeren. Sommige andere middelen blijken aardig gedateerd te zijn. Tijdens Bezemacties van vorig jaar zijn er middelen opgeruimd waarvan de toelating voor het jaar 2000 was vervallen (o.a. koper spuitpoeder, Aardisan en Lirotect). Ook leverden enkele deelnemers DDT in; dit middel is sinds 1973 verboden in Nederland.

Landelijk inzamelsysteem

De afvoer van restanten van gewasbeschermingsmiddelen is lastig voor agrarische ondernemers door het ontbreken van voldoende inzamelpunten. Uit de verscheidene Bezemacties blijkt dat er een duidelijke behoefte is onder de agrariërs om de inzameling van gewasbeschermingsmiddelen in Nederland te verbeteren. De wens om een structurele inzamelingsmogelijkheid droegen agrariërs expliciet aan bij Provincie Drenthe en de Waterleidingmaatschappij Drenthe. Sinds 2018 lopen er gesprekken met stakeholders over een nieuw inzamelsysteem. Daarbij kijkt men vooral naar België. Onze zuiderburen werken met het zogenaamde AgriRecover-model, waarbij gedurende een vast moment in het jaar restanten kunnen worden ingeleverd bij groothandels en distributeurs. Het is wenselijk een dergelijk systeem ook snel in Nederland in te voeren. Hier wordt aan gewerkt door Nefyto, Agrodis en LTO. Ook vindt afstemming plaats met het Ministerie van IenW, Vewin, Unie van Waterschappen en CLM. Belangrijke

Restanten van gewasbeschermingsmiddelen worden tijdens een bezemactie verantwoord afgevoerd.

voorwaardes voor een nieuw systeem zijn: inzamelpunten die niet te ver weg van de agrariërs liggen, voldoende inlevermomenten gedurende het jaar en het frequent informeren van agrariërs over het nieuwe systeem. ●●●

Acties in het verschiet

Komend najaar zullen vier acties worden uitgevoerd: in Flevoland, Overijssel, Limburg en Noorderzijlvest (Groningen). Agrariërs kunnen zich tot half oktober aanmelden. Voor meer informatie over de lopende acties en resultaten van voorgaande acties, zie www.bezemdoordemiddelenkast.nl.